

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Riina Sikkut
Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 17.02.2025 nr 1.2-2/10-1

Meie 27.02.2025 nr 2.3-5/25/556-2

Arvamus Tervisekassa andmekogu põhimääruse muutmise eelnõule

Täname, et saatsite Andmekaitse Inspeksioonile arvamuse avaldamiseks terviseministri määruse „Tervise- ja tööministri 6. märtsi 2019. a määruse nr 14 „Tervisekassa andmekogu pidamise põhimäärus“ muutmise“ eelnõu.

Meil on eelnõu osas järgmised tähelepanekud.

1. Eelnõu punktiga 1 täiendatakse põhimääruse § 7 lõikega 8², mille kohaselt kantakse Tervisekassa andmekogusse isiku tervisekahjuga seotud liiklusõnnetuse andmed, milleks muu hulgas on ka liiklusõnnetuse kirjeldus ja liik. Eelnõu punktiga 6 täiendatakse omakorda põhimääruse § 12 lõikega 5, mille järgi põhimääruse § 7 lõikes 8² nimetatud andmeid säilitatakse andmekogus seitse aastat alates andmekokku kandmisest.

Seletuskirjas on liiklusõnnetuse liigi vajalikkuse osas selgitatud, et see on vajalik liiklusõnnetuse asjaolude kirjelduseks ning tervisekahju kannatanud isiku tuvastamiseks ja kontrolliks – nt teatud juhtudel puudub Tervisekassal tagasinõude esitamise õigus (nt juhul, kui tegemist on liikluskindlustuse seadus § 1 lg-s 1² toodud juhtumiga).

Säilitamise osas on seletuskirjas selgitatud, et andmeid säilitatakse seitse aastat alates andmete kandmisest andmekokku, v.a juhul, kui liiklusõnnetuse tagajärjel on kannatanul eluaegsed tervisekahjud. Seitse aastat on piisav aeg vajadusel liiklusõnnetuste asjaolude täpsustamiseks ning tagasinõuete esitamiseks. Praktikast tulenevalt ei pruugi liiklusõnnetuste asjaolud selguda kohe, mistõttu ei ole kohe võimalik esitada ka tagasinõuet. Lisaks säilitatakse nõudeavaldust, kui raamatupidamise mõttes rahalist algdokumenti, raamatupidamise seaduse kohaselt seitse aastat.

Seega on andmekogus andmete seitsmeaastane säilitamine vajalik liiklusõnnetuste asjaolude täpsustamiseks ning tagasinõuete esitamiseks, kuid samas ei nähtu seletuskirjast, mis saab andmetest siis, kui tuvastatakse, et Tervisekassal tagasinõude esitamise õigus tegelikult üldse puudub. Selgusetuks jääb, kas ka sellisel juhul kantakse andmed andmekogusse ja säilitatakse seitse aastat sarnaselt andmetega, mis on vajalikud tagasinõuete esitamiseks või neid andmeid andmekogusse üldse ei kanta. Juhul kui andmed andmekogusse ikkagi kantakse, siis ei ole aga selge, millisel eesmärgil on vaja neid nii pikka aega säilitada. Palume selles osas seletuskirja täiendada.

2. Samuti peame vajalikuks juhtida tähelepanu tervisekassa seaduse (TerKS) §-le 46³, mille lõikes 1 on loetletud andmed, mida Tervisekassa andmekogusse kantakse. Sättest ei nähtu, et andmekogusse kogutavateks andmeteks oleksid plaanitava muudatusega lisanduvad liiklusõnnetuse andmed või toimetulekutoetusega seotud andmed, aga mitte ka kehtiva põhimääruse § 7 lõikes 8¹ loetletud andmed kinni peetavate isikute ja väljasaadetavate

kohta.

Eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et Tervisekassa andmekogusse kantakse teiste andmete hulgas mitterahalise ravikindlustushüvitiste eest tasumise aluseks olevad andmed (TerKS § 46³ lõige 1 punkt 3) ja Tervisekassale ravikindlustuse seadusest, ravimiseadusest, tervishoiuteenuste korraldamise seadusest ja muudest õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmiseks muud vajalikud andmed (TerKS § 46³ lõige 1 punkt 6). *Sellisteks andmeteks saab pidada ka Tervisekassa tagasinõudeõiguse realiseerimiseks, hambaraviteenuse hüvitise kõrgendatud piirmäära leidmiseks ning raviasutustele õige visiiditasu võtmiseks vajalikke andmeid.*

Märgime, et isikuandmete töötlemine kujutab endast põhiõiguste ja -vabaduste riivet, kuna mõjutab nii pere- ja eraelu puutumatus, kui ka informatsioonilise eneseteostuse vabadust ning põhiõiguste riivega on tegemist ka isikuandmete salvestamisel andmekogus.

Põhiõiguste riive puhul tuleneb aga Eesti Vabariigi põhiseadusest (PS) seadusliku aluse nõue. PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. See aga tähendab, et selline piirang peab olema kooskõlas PS § 3 lõike 1 esimese lausega, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Selle põhimõtte järgi peab põhiõigusi puudutavates küsimustes kõik olulised otsused langetama seadusandja, mis tähendab, et ka kõik andmekogu puudutavad olulised küsimused, milleks kindlasti on andmekogu pidamise eesmärk, töödeldavate isikuandmete liigid ja nende säilitamise tähtsused, peavad olema reguleeritud seaduse tasandil. Sealjuures, mida intensiivsemalt isiku põhiõigusi riivatakse (nt mida tundlikumad on andmed), seda täpsem peab olema selleks riiveks alust andev regulatsioon.

Ühtlasi näeb EL isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikkel 6 lõige 3 ette, et kui isikuandmete töötlemise aluseks on avaliku ülesande täitmine (IKÜM artikkel 6 lõige 1 punkt e) või juriidilise kohustuse täitmine (IKÜM artikkel 6 lõige 1 punkt c), siis tuleb töötlemise alus kehtestada liikmesriigi õigusega ning selles õiguslikus aluses määratakse kindlaks ka isikuandmete töötlemise eesmärk, töötlemisele kuuluvate andmete liik, asjaomased andmesubjektid ning isikuandmete avaldamist ja säilitamist puudutav.

Andmekogusid puudutavas juhendis on inspeksioon samuti selgitanud, et mida suuremat riivet isikuandmete töötlemine andmekogus endast kujutab, seda ulatuslikumalt tuleb seaduses sätestada asjakohased tagatised põhiõiguste kaitseks. Üheks tagatiseks on ka seaduses loetletud kogutavate andmete liigid, kusjuures liik peab olema sõnastatud nii, et see avab kogutavate andmete olemuse. Ilmselgelt ei saa TerKS § 46³ lõike 1 punkti 6 lugeda Tervisekassa andmekogusse kogutavate andmete olemust avavaks sätteks, vaid tegemist on niivõrd üldise sättega, mida ei saa pidada sobilikuks isikuandmete töötlemise alusena.

Leiame, et TerKS § 46³ vajab täiendamist osas, mis puudutab tagasinõudeõiguse realiseerimiseks ja hambaraviteenuse hüvitise kõrgendatud piirmäära leidmiseks vajalike andmete, aga ka kinni peetavate isikute ja väljasaadetavate andmete kogumist andmekogusse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Virve Lans
valdkonnajuht
peadirektori ülesannetes

Koostaja: Terje Enula
terje.enula@aki.ee, 627 4144